

102069

ble solgt for 40 kroner

EIDSVOLL: Hun er et ukjent nazi-offer, Rita Tærud (46) fra Råholt. Hun ble fra fødselen tatt faren - og senere en stor farsarv. Også moren forsvant - og senere en stor morsarv. - Som 11-åring ble jeg solgt for 40 kroner, sukker hun. Årsaken? Falske nazidokumenter....

Som 11-åring ble Rita Tærud adoptert av stefaren sin, på tross av at faren var i live. Dermed var hun gjort arveløs.

etter farens død ble det meldt om innbrudd på Bakka....

Dette fikk Rita til å ta opp kampen. Hun fikk opphevet adopsjonen, men måtte gå rettens vei for å få stemplet den som ugyldig.

Vant

10. mars i 1988 ble derfor en stor dag i Rita Tæruds liv. Da fikk hun medhold på alle punkter i Oslo oyrett. Adopsjonen ble kjent ugyldig. Konsekvensen var at hun ble utpekt som arving til farsgården.

- Jeg ble så inderlig glad. Ikke først og fremst fordi jeg hadde arvet, men jeg hadde fått en far! stråler Rita.

Men gleden ble ikke så langvarig.

T

Saken ble anket inn for lagsmannsretten, som kom til den stikk motsatte konklusjon. Her fikk hennes motpart, staten, medhold på alle punkter. Rettsavgjørelsen ble anket, men Høyesteretts kjæremålsutvalg avviste å prøve saken for vår høyeste domstol.

- Det er slått fast at det er lov å adoptere bort barn på falske papirer i Norge. Da laksen ble solgt på falske papirer, var det et ramaskrik. Men når det samme skjer med salg av barn, er det visst greit, konstaterer Rita Tærud. Nazi-offeret som i dag framstår som en velsituert gift kvinne, med voksne barn.

**AV TORE HOLTET
FOTO: KAY STENSHJEMMET**

- I mange år lette jeg etter min egentlige far, og kjempet for å få adopsjonen erklært ugyldig, sier Rita Tærud, og viser fram dokumentbunken i saken.

Dette er en historie om en redd og rotløs jentunge. Som ble slått, spyttet på og kalt tyskerunge, selv om den den gang ukjente faren var norsk. Som tisset på seg til hun var 10 år. Som fikk mer varme fra dyr enn mennesker.

Dette er også en historie om Vidkun Quisling og hans menn.

Men framfor alt er det en historie om Ritas kamp mot staten, en kamp hun først vant, og til slutt tapte.

Løgner på fødestua

Allerede fra fødselen av var det utenforstående som overtok kommandoen over Rita Tæruds liv. På fødestua på Rikshospitalet ble moren oppsøkt av det hun kalte to «Quislings-SS-er».

– Min mor og far hadde på forhånd avtalt at han skulle ta seg av meg den første tida etter fødselen, fordi hun skulle gjøre ferdig en utdanning. Men så dukket disse mennene opp og fortalte at faren var en jentefut og lassissom verken hadde bolig eller inntekt. I tillegg skulle han være gift og ha barn. Mor ble noen timer senere overlevert en falsk erklæring som bekreftet disse opplysningene, forteller Rita Tærud.

Men hennes mor trodde det hun ble fortalt. Hun trodde mannen hun var glad i hadde sveket henne. – Hun hadde drevet illegalt arbeid under krigen og følte seg truet. I panikk leverte hun meg til en medfødende, forteller Rita.

Da faren dukket opp en måned etter fødselen, som avtalt, var ungen sporløst forsvunnet. Dattera hans var satt bort – til gårder, barnehjem og barnepensjonat.

Kua eneste trygghet

Det første Rita erindrer fra sitt liv, er at hun lå sammen med ei ku i et fjøs. – Jeg minnes roen,

varmen fra kua. Dette er den eneste tryggheten jeg kan huske fra tidlig barndom, sier Rita.

Som fire-åring vet hun at hun bodde på et barnehjem i Sørum. Her ble hun kjent med et menneske hun kalte mamma. Det viste seg å være en 18-årig sommervikar, som Rita ble glad i.

Men denne «reservemora» ble også raskt revet bort fra henne. Hun druknet da de var sammen på badetur, og denne episoden satte dype sår i Ritas indre. Siden den dagen var ikke Rita bare livredd vann. Hun ble hysterisk, og greide ikke lenger å snakke ordentlig. Hun ble vrang og innesluttet. En «umulig fantunge» som hadde mistet tilliten til folk rundt seg.

Trodde ingen

Da Rita som fire-åring møtte sin mor, var hun livredd. Hun sier det slik: – Her kom en fremmed dame og kalte seg for mamma. Jeg forsto ingen ting. Min mamma var død.

Faren hadde ingen større lykke da han forsøkte å hente sin seks-sju år gamle datter fra barnehjemmet. – Jeg ble tatt med, men oppførte meg visst så trollete at han ga opp, smiler Rita forsiktig.

Rita fikk aldri noe tillitsforhold til voksne. Hun trodde ingen. Aller minst menn.

Solgt

Noen år av sin barndom tilbragte hun likevel hos moren og stefaren på Dal, lenge nok til at hun som 11-åring ble adoptert bort til stefaren.

Hun fikk hamret fast myten om at hun var «datter av en skurk og en kjeltring». – Hensikten med adopsjonen, som kostet ham 40 kroner, var åpenbart å forhindre at jeg fikk arveretten til min mors fire eiendommer. Derfor er det riktig å si at jeg ble solgt for 40 kroner, sier Rita, som bare tre år etter

flyttet for seg selv.

Falske papirer

Store deler av sitt liv kjempet Rita for å finne tilbake sine egentlige røtter. Hun spurte seg: – Hvem er egentlig faren min? Enn moren? Hva fikk henne til å sette meg bort, for til slutt å selge meg?

Hun spurte moren, hun spurte faren, hun spurte byråkrater i fylke og stat. Lenge ble hun bare mer og mer forvirret, inntil hun fant et papir som ga henne et viktig svar: Den virkelige farserklæringen, underskrevet av gårdbruker og ungkar Thorleif Traaae Bakka fra Nissedal i Telemark. Erklæringen som ble vist moren på fødestua, var altså falsk fra ende til annen!

Ritas konklusjon: – Jeg ble altså adoptert bort på falske papirer.

Quisling

Men hvorfor???

Det er her Vidkun Quisling kommer inn i bildet. – Gårdsbruket var en gang i Quisling-slektas eie. I følge min far skulle «den største mann i Noreg» gi gården hans til en tro tjener av riket. I ettertid har jeg forstått at denne mannen var Vidkun Quisling, som begynte å se slutten på sin karriere. I alle fall fortalte far meg at han høsten 1944 gikk til Slottet og opplyste at arvingen til gården var på vei, sier Rita, som har flere vitner på at faren utpekte sin eneste datter som arvingen av gården.

Men faren hennes ble revet bort under en trafikkulykke.

–Jeg tvilte lenge på at han var faren min, og ville ikke ta med meg noen arveerklæring, slik han ba om. Da brukte han å si: «Den ligger i skrivebordsskuffen.»

Men da Rita lette etter erklægen i forbindelse med begravelsen, var den borte. Dagen